

(השוה לגליון זה גם גליון יהרו חש"ב שעסק אף הוא בעשרת הדברות. ביחוד בדברות הראשונות)

א. באינו דרך מפרש ראב"ע את השנויים שבין עשרת הדברות בפרשתנו ובין אלה שבפרשת ואחחנן (דברים ה' ו-יט).

1. הסברו לשנויים בכללם עיין בדבריו החל מן "אמר אברהם המהבר" (בחוך פרושו לפסוק א') עד "והאומרים כי דבור אנכי...."
2. הסברו לשנויים בדברת זכור החל מן "ועתה אדבר על זכור ושמור..." (בחוך פרושו לפסוק א.) עד "ודע כי השמונה דברים כלם מצוח לא תעשה..."
3. הסברו לשנויים בדברת כבוד החל מן "ודע כי השמונה דברים" עד "כאשר מפרש בדברי רבקה"
4. הסברו לשנויים בדברות האחרונות המשך הנ"ל החל מן "וכבר אמרתי כי אנכי שהם..." עד "דבור הראשון אנכי".
5. עיין שנית בקטע המסומן ב-1 והסבר את דבריו "ואלו היו מבקשים טעם לאחד מהם החרשתי"
6. עיין שנית בקטע המסומן ב-2 והסבר: לשם מה מביא ראב"ע את דברי רבקה (בראשית כ"ז ז) ומה ענינם לשאלה זכור-שמור.

ב. רמב"ן ח ה"ד זכור את יום השבת עד "אלא מי שאינו רגיל בתלמוד"

1. כמה סותר הרמב"ן את געת הראב"ע בשאלה זכור-שמור?
2. למה מתנגד הרמב"ן לסברתו בנוגע לדברה זו יותר מאשר לדבריו האחרים על השנויים שבין הדברות בפרשתנו ובפרשת ואחחנן.

ג. זכור את יום השבת לקטשו.

1. רש"י ד"ה זכור החל מן "וכן פתרונו". רשב"ם ד"ה זכור את יום השבת מה ביניהם בפרוש המלה זכור?
2. למי מהם יש להביא סיוע מן הפסוקים ישעיה מ"ז ז' לא זכרת אחריתה. איכה א' ט' לא זכרת אחריתה.
3. ספורנו ד"ה זכור; ד"ה לקטשו. הלך בדרך אחד משני המפרשים הנ"ל או בחר לו דרך שליחית?

ד. טעם מצות השבת

מורה נבוכים ג' מ"ג: אמנם ענין השבת טעמו מפורסם ואין צריך לבאור. כבר נודע מה בין המנוחה עד שיהיה שביעית היי אדם בהנאה ומנוחה מן העמל והטורח שלא ימלט ממנו קטן וגדול; עם מה שמחפיד ומקיים הדעת הנכבד מאד לדורות והוא האמונה בחרוש העולם.

רמב"ן ח' ד"ה זכור החל מן "וטעם לקטשו שיהא זכרונו בו" עד "בחדוש ובחשגחה ובנבואה"

ספר החנוך שנהיה פנויים מעסקינו לכבוד היום לקבוע בנפשותינו אמונת חדות העולם שהיא חבל המושך כל יסודי הדת. ובמנוחתנו בשביעי זכור לנו בחרושו של עולם, כי כשישבתו בני אדם כלם ביום א' בשבוע וישאל כל שואל: מה סיבת זאת המנוחה? ויהיה המענה: "כי ששה ימים עשה ה'... כל אחד יחזוק מתוך כך באמונה האמתית. ומלבד זה יש בו זכירת נס כבדים שהיינו עבדים שם ולא היינו יכולים לנוח בעת המצונו והאל צצילנו מידם וצונו לנוח בשביעי ועל כן זכר במשנה תורה זה השורש השני שיש לנו במנוחה ואמר שם "וזכרת כי עבד היית".

שד"ל. (אחרי הביאו דברי הרמב"ם הנ"ל): והנה לדעת הזאת יש לשאל: מה צורך לצוות לבני חורין על המנוחה? כי הם הלא ישבתו כל עת שירצו, והיה די לצוות על שביחת העבדים והבהמה. על כן נראה לי שראוי לחלק בין שביחת הישראלים ושביחת עבדיהם ובהמתם. כי שביחת עבדיהם ובהמתם מכוונת לעצמה, לחמלה ולחנינה עליהם, ואמנם שביחת ישראל עצמם היא ג"כ לתועלת עצמם בלא ספק, אך לא כדי שינוחו בלבד, אחר שהרווחת בידם לנוח כל זמן שירצו, אבל הוא כבי שתהיה מנוחה כלם ביום מיוחד ועי"כ יוכלו להקבץ יחדיו, לאכל ולשתות ולדבר אלה עם אלה וחתרבה האהבה ביניהם וגם יוכלו להתאסף בבתי עבודה האל-ל לשמע תורה מפי חכמים ולכן אמר כאן "וינוח" ולא "וישבת" שלא לבד ישבתו מן המאאכה אלא ג"כ ינוחו ויקראו לשבת ענג, וה' צרף לזה תועלת אחרת שיהיה יום השבת זכר למעשה בראשית... 1. מהו הטעם הנוסף על האמיר בחורה שמוצא כל אחד מהחכמים הנ"ל במצות השבת?

2. מהי חולשה טענה שד"ל על דברי הרמב"ם?

יש לשלוח: חשובות (גם שאלות) לד"ר נ. ליבוביץ, ירושלים, קריית משה הזמנות וחשלומים לי. אשכנזי, ירושלים, רח' אוסישקין 48.